

دیدار دبیرکل شورای بین‌المللی سیاست ملی جوانان از جمهوری اسلامی ایران

سازمان ملی جوانان به هم‌نظر بهره‌گیری هرچه بیشتر و مناسب‌تر از تجربیات و پیشرفت‌های جهانی در حوزه‌های مختلف مرتبط با امور جوانان، برقراری و گسترش ارتباطات و تعاملات با نهادهای تخصصی و صاحب‌نظران سرشناس بین‌المللی را در دستور کار خود قرار داده است. در این راستا، سازمان ملی جوانان از آقای ویلیام دیوید انجل، مسئول سابق واحد جوانان سازمان ملل متحد و دبیرکل فعلی شورای بین‌المللی سیاست ملی جوانان دعوت به‌عمل آورد تا به ایران سفر نماید. شایان ذکر است که سازمان ملی جوانان هم‌اکنون در حال تدوین سند جامعی با عنوان «سیاست ملی جوانان جمهوری اسلامی ایران» است و لذا یکی از اهداف اصلی سفر آقای انجل به ایران را استفاده از تجربیات ایشان و شورای بین‌المللی سیاست ملی جوانان در فرایند تدوین سند مزبور تشکیل می‌داد.

در خلال مدت اقامت آقای ویلیام دیوید انجل در ایران، علاوه بر ملاقات با رئیس، معاونان و مدیران سازمان ملی جوانان، مصاحبه تلویزیونی و مطبوعاتی و دیدار با جوانان فعال سازمان‌های غیردولتی جوانان، نشستی نیز با حضور برخی از اساتید و اعضای هیأت علمی همکار با حوزه مطالعات و تحقیقات سازمان ملی جوانان برگزار گردید. در این نشست، درخصوص ابعاد مختلف مسائل مبتلابه جوانان و به‌ویژه در خصوص «سیاست ملی جوانان» بحث‌های متنوعی صورت گرفت که خلاصه این گفتگوها در قالب چند پرسش و پاسخ زیر به اطلاع خوانندگان گرامی می‌رسد:

۱- هدف از تدوین سیاست ملی جوانان چیست و آیا اصولاً این اقدام صحیح است که دولت درصدد برآید تا برنامه‌ها و سیاست‌هایی را برای جوانان تدوین کند و سپس این برنامه‌ها و سیاست‌ها را بر آنان تحمیل نماید؟

پاسخ: این سؤال، قلب سیاست ملی جوانان را هدف قرار می‌دهد. در گذشته نیز این سؤال از من پرسیده شده است که هدف از این کار (تدوین سیاست ملی جوانان) چیست. چرا دولت‌ها باید این فرایند را طی کنند. چه نتیجه‌ای در پایان کار به‌دست خواهد آمد. من همواره در پاسخ گفته‌ام که دو هدف مدنظر است: اول آن‌که در داخل ساختار دولت، نوعی هماهنگی بین‌وزارتخانه‌ای در زمینه جوانان شکل

می‌گیرد و برنامه‌ریزی‌ها با هماهنگی بیشتری صورت می‌گیرند. هدف دوم آن، ایجاد نوعی همیاری و مشارکت جدید بین دولت و سازمان‌های غیردولتی جوانان بر مبنای احترام متقابل است. در سیاست ملی جوانان باید الگوها و روش‌های جدیدی جهت افزایش مشارکت و حضور جوانان در فرایندهای تصمیم‌سازی و نیز در خدمات داوطلبانه مدنظر قرار گیرد.

۲- اگر این نکته را بپذیریم که وضعیت جوانان طبق الگوها و روندهای کلی‌تر حاکم بر جامعه پیش می‌رود، فایدهٔ تدوین سیاست ملی جوانان چیست؟

پاسخ: البته، هدف از تدوین سیاست ملی جوانان این نیست که دولت همهٔ امور را کنترل نماید، بلکه هدف آن است که نوعی نگاه جامع و چندبعدی نسبت به اهداف تعیین‌شده توسط وزارتخانه‌های مختلف مرتبط با جوانان نظیر وزارت آموزش و پرورش، کار، بهداشت و غیره صورت گیرد. همچنین، تلاش بر این است که مشکلات و اهداف شناسایی گردد و سپس ارتباطات متقابل مورد توجه قرار گیرد؛ زیرا برای مثال، مشکل اشتغال فقط مربوط به وزارت کار نمی‌شود، بلکه با وزارت آموزش و پرورش نیز ارتباط دارد و باید بررسی شود که نظام آموزشی تا چه اندازه جوانان را برای نیازهای بازار کار آماده می‌کند.

بنابراین، سیاست ملی جوانان نیز همانند دیگر سیاست‌های تدوین شده برای رشد و پیشرفت زنان و کودکان، باید از همان روش‌ها بهره‌گیرد. من برای مدت ده سال در «برنامهٔ ملل متحد برای توسعهٔ امور زنان» فعالیت داشته‌ام و می‌توانم بگویم که در سال ۱۹۸۵ مسئله بزرگی که در کنفرانس جهانی زنان در نایروبی مطرح بود، موضوع تدوین سیاست ملی برای زنان بود. اصطلاحی که در «برنامه ملل متحد برای توسعهٔ زنان» استفاده می‌شد، «نهاد ملی توسعهٔ امور زنان» بود که این در واقع، یک شورای ملی یا نهاد فراگیر ملی بود که توسط دولت در عالی‌ترین سطح تشکیل می‌شد و هدف از آن ارتقا و توسعهٔ امور زنان بود.

سیاست ملی جوانان نیز باید درصدد تقویت وزارتخانه‌های مرتبط با جوانان و نیز سازمان‌های جوانان و ایجاد نوعی همیاری بین آنها باشد.

۳- یکی از موضوعاتی که به‌لحاظ سیاستگذاری حائز اهمیت است، مسئله محدودۀ سنی دورۀ جوانی است که طبق تعریف سازمان ملل متحد ۲۴ - ۱۵ سال است. سؤالی که در این‌جا مطرح می‌شود این است که تعریف محدود یا گسترده از محدودۀ سنی دورۀ جوانی، چه پیامدهایی را برای سیاست ملی جوانان در کشورهای در حال توسعه در بر خواهد داشت؟

پاسخ: خوب، هنگامی که مجمع عمومی سازمان ملل متحد در مورد محدوده سنی ۲۴-۱۵ سال به توافق رسید، مجمع به این موضوع اذعان نمود که این مورد یک استثناست و فقط به منظور استفاده در آمار و جمع‌آوری داده‌ها به کار می‌رود. این محدوده سنی همزمان با سال بین‌المللی جوانان تعیین شد و هدف از آن ارائه یک تعریف مشخص از جوانان برای جمع‌آوری آمار و داده‌ها در سطح بین‌المللی بود. اما در عین حال، مجمع به این موضوع اذعان نمود که هر کشور عضو این حق را دارد که تعریف خاص خود را از محدوده سنی جوانی ارائه دهد. بنابراین، شاهد هستیم که در سراسر جهان هر کشور تعریف خود را از این محدوده سنی دارد. برای مثال، در کشورهایی مانند آفریقای جنوبی و کنیا محدوده سنی جوانی را بین ۱۵ تا ۳۰ سال یا ۳۵ سال تعیین کرده‌اند و در مالزی بین ۱۵ تا ۴۰ سال. در ارتباط با موضوع محدوده سنی از لحاظ سیاستگذاری، می‌توان به سیاست ملی جوانان کشور جامائیکا اشاره کرد که به تازگی تدوین گردیده است. در بخش مربوط به تعاریف، درخصوص محدوده سنی جدولی ترسیم گردیده است که در آن سیاست‌های کودکان محدوده سنی ۱۸-۰ سال را در بر می‌گیرد، سیاست‌های ملی نوجوانان محدوده سنی ۱۹-۱۰ سال را و سیاست‌های ملی جوانان محدوده سنی ۲۴-۱۵ را شامل می‌شود. در این جا عنوان شده است که محدوده سنی کودکان براساس تعریف کنوانسیون حقوق کودک است و محدوده سنی نوجوانان بر مبنای تعریف سازمان بهداشت جهانی و یونیسف و محدوده سنی جوانان نیز براساس تعریف مجمع عمومی ملل متحد است. در این سیاست ملی تأکید شده است که در سیاست‌ها و برنامه‌های مختلف به هر سه محدوده سنی فوق‌الذکر توجه خواهد شد. به عبارت دیگر، سیاست ملی جوانان نباید از سیاست موجود درخصوص کودکان و نوجوانان غفلت نماید. اما در سطح بین‌المللی، نوعی سردرگمی و بی‌ثباتی در این زمینه وجود دارد. سازمان ملل متحد نیز دیگر به این موضوع توجهی نمی‌کند. در سال ۱۹۸۵، مجمع عمومی ملل متحد با تصویب قطعنامه‌ای با عنوان رهنمودهایی کلی جهت انجام هماهنگی‌های لازم برای برگزاری سال بین‌المللی جوانان، این محدوده سنی را برای دوره جوانی تعیین کرد، ولی ۴ سال بعد در سال ۱۹۸۹، مجمع عمومی کنوانسیون حقوق کودک را تصویب کرد که در آن، محدوده سنی کودکان تا ۱۸ سالگی تعریف شده بود. منظور من این است که در سطح بین‌المللی نوعی اغتشاش در این خصوص وجود دارد، اما به هر حال این دولت‌ها هستند که باید تعیین کنند که چه محدوده‌ای را می‌خواهند در تعریف دوره جوانی در نظر بگیرند.

۴- درخصوص تأثیر سیاست ملی جوانان و میزان توجه دولت‌ها به سیاست‌های ملی جوانان، چه کشورهایی در سطح جهان موفق بوده‌اند؟

پاسخ: در بعضی کشورها، جهت بررسی میزان تأثیر سیاست ملی جوانان بر وضعیت جوانان، مطالعات طولی صورت گرفته است. به نظر من، ارزیابی میزان تأثیر و موفقیت سیاست ملی جوانان باید بخشی از برنامه تدوین سیاست ملی جوانان باشد تا براساس نتایج به دست آمده از ارزیابی، تغییرات لازم در جهت‌گیری سیاست‌ها اعمال شود. اما، در مورد این که چه کشورهایی در این زمینه موفق بوده‌اند، می‌توانم برای نمونه به کشورهای اسکاندیناوی اشاره کنم که البته می‌دانم برخی از شما تصورتان این است که این کشورها نه تنها در این زمینه، بلکه در زمینه‌های دیگر نیز تجارب موفق داشته‌اند. اما برای مثال در کشور سوئد، در ساختار وزارتخانه مدیریت و برنامه‌ریزی اجتماعی اداره‌ای تحت عنوان اداره جامعه مدنی و جوانان وجود دارد. در این کشور، یک شورای ملی وجود دارد که در آن، نمایندگان وزارتخانه‌های مرتبط با امور جوانان حضور دارند. همچنین، شورای ملی جوانان سوئد وجود دارد که نهاد نمایندگی کلیه سازمان‌های جوانان در سطوح مختلف محلی، استانی و ملی در سراسر سوئد است. این نهاد از وزارتخانه‌های مرتبط با امور جوانان و نیز از وزارت خارجه برای اجرای برنامه‌هایش بودجه دریافت می‌کند. همچنین، آژانس توسعه سوئد به این نهاد به لحاظ مالی کمک می‌کند. البته کشورهای موفق دیگری نظیر دانمارک، نروژ و فنلاند وجود دارند که در این کشورها مشارکت و همیاری موفقیت‌آمیزی بین بخش دولتی و غیردولتی ایجاد شده است. در میان کشورهای در حال توسعه، کشور مالزی، از جمله کشورهایی است که در زمینه امور جوانان به دستاوردهای بزرگی رسیده است. در مالزی وزارت جوانان و ورزش به یک شورای ملی که دربرگیرنده تمام سازمان‌های جوانان مالزی است، مساعدت مالی ارائه می‌کند. در این کشور، یک کمیته مشترک وجود دارد که نمایندگان بخش دولتی و غیردولتی جوانان در آن حضور دارند. فعالیت‌های خدمات داوطلبانه با مشارکت جوانان در حال انجام است. همچنین، کشور مالزی بودجه دبیرخانه شورای جوانان آسیا را تأمین می‌کند که نهادهای مشابهی را در کشورهای آسیایی دیگر نظیر سنگاپور، برونئی و اندونزی و غیره تحت پوشش خود دارد. ما متوجه می‌شویم که مالزی در زمینه امور جوانان نه تنها تعهدات ملی بلکه تعهدات بین‌المللی را نیز بر دوش می‌کشد. لیبی نیز نسبت به سازمان‌های دانشجویی و جوانان ابراز علاقه نموده است. این کشور از موضوع جوانان در سطح بین‌المللی

حمایت می‌کند به طوری که رئیس اتحادیه جوانان عرب از کشور لیبی است و ریاست اتحادیه سراسری دانشجویان عرب نیز بر عهده فردی از این کشور است. در اینجا، منظور من این است که بعضی از کشورها موضوع جوانان را نه تنها در سطح ملی بلکه در سطح بین‌المللی نیز دنبال می‌کنند.

۵- چه رابطه‌ای بین تحقیقات کاربردی و سیاستگذاری در زمینه امور جوانان وجود دارد؟ پاسخ: این بحث نیز در نظام ملل متحد از اواسط دهه ۱۹۷۰ آغاز شد و سپس هر ۵ سال یکبار گزارش وضعیت جهانی جوانان منتشر شد. گزارش مزبور شامل آمار و ارقام جمعیتی درخصوص روندهای جهانی در زمینه جوانان است و سپس آماری درخصوص وضعیت اشتغال، آموزش و بهداشت و حقوق بشر جوانان و چند مقوله دیگر ارائه می‌کند. در ادامه، روندهای بین‌المللی و منطقه‌ای عمده در حوزه جوانان مورد بررسی قرار گرفته و سپس توصیه‌ها و نتیجه‌گیری‌هایی را ارائه می‌کند. به موازات گزارش وضعیت جهانی جوانان، امروزه در چند کشور از جمله کشور شما، ایران، گزارشی در مورد وضعیت ملی جوانان منتشر می‌شود و در میان انتشارات سازمان ملی جوانان، «گزارش ملی جوانان» و «وضعیت و نگرش جوانان ایران» وجود دارد. در اینجا متوجه می‌شویم که نیاز به استفاده از یک رهیافت چندرشته‌ای در حوزه تحقیقات و نیز تدوین سیاست‌هایی برای درک روندهای موجود در حوزه جوانان وجود دارد. بنابراین، هنگامی که فهرستی از شاخص‌ها را برای تدوین سیاست ملی جوانان تهیه می‌کنیم، باید ابتدا موضوع دیدگاه جوانان را بررسی کنیم و این‌که دیدگاه آنان درخصوص جامعه امروز و آتی چیست. آنان چه تصویری درخصوص مشکلات و نیز راه‌حل آنها دارند. سپس، مسئله گروه سنی جوانان و زیرگروه‌های آن مطرح می‌شود. در سال ۱۹۸۵، مجمع عمومی سازمان ملل متحد اعلام کرد که برای اهداف آماری، جوانان افراد سنین ۱۵-۲۴ تعریف می‌شوند، اما سپس عنوان کرد که بسیاری از کشورهای عضو تعریف خاص خود را دارند. بعدها، مجمع عمومی اعلام کرد که می‌توان جوانان را به دسته‌بندی‌های دیگری نظیر جوانان شهری، روستایی، دانش‌آموزان و دانشجویان، کارگران جوان، دختران و زنان جوان، جوانان معلول، جوانان مهاجر و پناهنده و غیره تقسیم نمود. ما می‌گوییم که باید یک نمایه ملی درخصوص جوانان وجود داشته باشد و این امر مستلزم انجام تحقیقات درخصوص وضعیت جوانان، نیازهای آنان برای حل مشکلاتشان و فرصت‌های آنان برای مشارکت است. تدوین سیاست ملی جوانان به‌طور کارآمد

نیازمند وجود چنین تحقیقی است. بنابراین، رابطه آشکار و مستقیمی میان جامعه علمی و دانشگاهی و حوزه سیاستگذاری برای طراحی و تدوین سیاست ملی جوانان و نیز تدوین دیگر سیاست‌ها درخصوص دختران و زنان جوان، کهنسالان و افراد معلول وجود دارد. باید یک رابطه همیاری میان جامعه علمی و محافل سیاستگذاری وجود داشته باشد و این روند در تمام کشورها وجود دارد؛ به عبارتی، لزوم وجود یک رهیافت تلفیقی در تمام کشورها احساس می‌شود. در سطح بین‌المللی، هنوز جوانان بخش عمده جمعیت جهان را تشکیل می‌دهند که رقم آن در حدود ۱۵ تا ۱۸ درصد از جمعیت جهان است، در حالی که در بعضی از کشورها، نظیر ایران، جوانان ۳۲ درصد و در اردن ۳۴ درصد از جمعیت کشور را تشکیل می‌دهند. این موضوع از این لحاظ حائز اهمیت است که شاخص جمعیتی معمولاً در هنگام تدوین سیاست ملی جوانان یک شاخص مهم تلقی می‌شود.

شورای بین‌المللی سیاست ملی جوانان

اشاره: به‌هم‌نظور آشنایی بیشتر خوانندگان گرامی با شورای بین‌المللی سیاست ملی جوانان و فراهم نمودن امکان استفاده هرچه بیشتر از نتایج فعالیت‌ها و تجربیات این نهاد، در پایان این گزارش شرح مختصری در مورد ماهیت و فعالیت‌های این شورا ارائه می‌گردد:

منشأ شکل‌گیری شورای بین‌المللی سیاست ملی جوانان به نشست اول کنفرانس جهانی وزرای مسئول جوانان در لیسبون پرتغال (۸ تا ۱۲ اوت ۱۹۹۸) به میزبانی پرتغال و با همکاری سازمان ملل متحد باز می‌گردد. این کنفرانس بر اهمیت سیاست ملی جوانان تأکید کرد.

شورای بین‌المللی سیاست ملی جوانان در جهت پیگیری این کنفرانس منحصر به‌فرد از طریق گردآوردن نمایندگان وزارتخانه‌های دولتی مسئول امور جوانان در تمامی دولت‌های عضو ملل متحد و سازمان‌های غیردولتی بین‌المللی و منطقه‌ای جوانان در قالب یک کنفرانس بین‌المللی دوسالانه درخصوص سیاست ملی جوانان فعالیت می‌کند.

ساختار

این شورا یک سازمان بین‌المللی غیرانتفاعی با ماهیت بین‌دولتی، غیردولتی و کارشناسی است که خود را وقف سیاست ملی جوانان کرده است. فعالیت‌های آن ۱۹۱ عضو سازمان ملل متحد و همچنین سازمان‌های بین‌دولتی و غیردولتی دارای

مقام مشورتی با سازمان ملل و در سطوح منطقه‌ای، پنج منطقه نظام ملل متحد (آفریقا، آسیا و اقیانوسیه، اروپا و شمال آمریکا، آمریکای لاتین و کارائیب و آسیای غربی) را در بر می‌گیرد.

اهداف

هدف اصلی شورا، تشویق و توانمندساختن تمامی طرف‌های مرتبط با بحث جوانان و به‌طور اخص خود جوانان برای مشارکت در تمامی جوانب تدوین، اعمال و ارزیابی سیاست ملی جوانان است. سایر اهداف این شورا عبارتند از:

(الف) شناسایی مشکلات اولویت‌دار پیش‌روی جوانان و جامعه
(ب) تهیه پیشنهادهایی برای حل این مشکلات با مشارکت کامل جوانان و سازمان‌های رسمی و غیررسمی آنها و تصویب، اعمال و ارزیابی مجموعه‌ی منسجمی از چنین پیشنهادهایی درخصوص سیاست ملی جوانان به‌صورت کوتاه مدت، میان مدت و بلند مدت

(ج) تبادل جهانی اطلاعات و پژوهش‌ها درخصوص سیاست ملی جوانان
(د) ارتقای استفاده‌ی حقیقی از مواد موجود درخصوص سیاست ملی جوانان
(ه) حمایت از پژوهش‌های جدید جهانی با ماهیتی بین‌بخشی درخصوص سیاست ملی جوانان

(و) ایجاد یک مرکز بین‌المللی ارائه‌کننده منابع درخصوص سیاست ملی جوانان با مدنظر قراردادان منابع تأمین‌کننده مالی جهانی، منطقه‌ای و دوجانبه که مایل و قادر به تأمین مالی پروژه‌های مربوط به سیاست ملی جوانان هستند
(ز) برگزاری کنفرانس بین‌المللی درخصوص سیاست ملی جوانان به‌صورت دوسالانه با حضور نمایندگان وزارتخانه‌های مسئول جوانان و سازمان‌های غیردولتی جوانان.

(ح) ایجاد کمیته‌ای بین‌المللی درخصوص سیاست ملی جوانان متشکل از نمایندگان دولت‌ها و سازمان‌های غیردولتی جوانان.

(ط) برگزاری سمینارهای آموزشی درخصوص ظرفیت‌سازی برای سیاست ملی جوانان

(ی) ایجاد یک کنسرسیوم بین‌المللی درخصوص سیاست ملی جوانان متشکل از مشاوران ارشد و دستیاران جوان در جهت انجام مأموریت‌های مربوط به ارائه خدمات مشورتی، درصورت درخواست دولت‌ها و یا نهادهای هماهنگ‌کننده

سازمان‌های غیردولتی جوانان، در جهت تقویت سیاست ملی جوانان.

اعضا

چهار گروه از اعضا در این شورا حضور دارند که هر گروه دارای وظایف، اهداف، حقوق و مسئولیت‌های متفاوتی هستند.

۱- اعضای کارشناس

۲- اعضای همکار

۳- اعضای مشورتی سازمان‌های بین‌دولتی

۴- اعضای وابسته دولتی

همکاری با نظام ملل متحد

علی‌رغم این‌که ICNYP بخشی از نظام ملل متحد نیست، اما تأسیس آن از قطعنامه‌های مصوب مجمع عمومی ملل متحد در ۱۹۹۹ و ۲۰۰۱ مبنی بر دعوت از سازمان‌های بین‌دولتی و غیردولتی در جهت ارتقای سیاست‌ها و برنامه‌های منسجم و فرابخشی ملی جوانان نشأت می‌گیرد. به همین دلیل هم ICNYP در حال حاضر مشارکت‌های گسترده‌ای با سازمان ملل متحد و بخش‌های مختلف و آژانس‌های تخصصی آن از جمله برنامه عمران ملل متحد، داوطلبان ملل متحد، یونیسف، اطلاع‌رسانی جوانان یونسکو و برنامه اسکان ملل متحد دارد.

نشانی:

Mr. WILLIAM DAVID ANGEL
Secretary-General International Council on National Youth Policy (ICNYP)
Sieveringer Strasse 151/1/1
A¹¹⁹⁰ Vienna
AUSTRIA
Tel. / fax: +43 1 925 25 13
Website: <http://www.icnyp.net/www/eng/main.html>
E-mail: icnyp@aol.com

تهیه و تنظیم: فرامرز ککولی دزفولی